

Indikatorer för våld i nära relationer - gynekologi/obstetrik

Faktablad

“Mord är en ledande dödsorsak under graviditet och postpartum-perioden”

OBS: Notera att **inga av dessa indikatorer nödvändigtvis måste finnas** eller att de kan vara indikatorer för andra problem men de kan ses som varningssignaler och skäl att vara extra uppmärksam samt peka på (en historia av) våld i nära relation.

OBS: Inga av dessa listor innehåller samtliga indikatorer utan endast ett urval.

Kvinnor som utsätts för våld i nära relation (VIN) under graviditeten tenderar att rapportera att de råkar ut för mer allvarliga och frekventa våldshandlingar. De upplever också mer negativa hälsoeffekter jämfört med kvinnor som utsätts för våld i nära relation när de inte är gravida.

Möjliga indikatorer för våld i nära relation

- Känsломässig stress, t.ex. ångest, obeslutsamhet och fientlighet
- Psykosomatiska besvär
- Sömn- och ätstörningar (t.ex. anorexi, bulimi, hetsätning)
- Depression/prenatal depression
- Social isolering/ingen tillgång till transporter eller pengar
- Undergivent beteende/låg självkänsla
- Rädsla för fysisk kontakt
- Missbruk av droger
- Missade möten och bristande följsamhet av behandling
- Frekventa besök inom hälso- och sjukvård eller försening av att söka medicinsk behandling/råd
- Missfall eller andra graviditetskomplikationer
- För tidig födsel

Möjliga indikatorer på sexuellt våld

- Skador på könsorganen, insidan av låren, bröstet, anus
- Irritationer och rodnad i underlivet
- Vanliga infektioner i underlivet
- Smärta i nedre delen av buken och/eller bäckenområdet
- Sexuellt överförbara sjukdomar
- Blödning i det vaginala eller rektala området
- Smärta vid urinering eller avföring
- Smärta när personen sitter eller går
- Stark rädsla/undvikande av undersökningar i underlivet
- Svår kramper i slidområdet vid gynekologiska undersökningar
- Sexuella problem
- Självskadebeteende eller självmordsförsök
- Oönskade graviditeter/aborter (obstetrik)
- Komplikationer under graviditet eller missfall (obstetrik)

För mer detaljerad information se **Kommunikation** i [Modul 3](#).

Indikatorer under graviditeten

“När du är i ett våldsamt förhållande så finns det två tillstånd när våldet eskalerar: när du lämnar relationen och när du är gravid!” (1)

Det är inte så att alla kvinnor som är oroliga och/eller nervösa i samband med graviditet, läkarundersökningar och/eller som upplever trauma under förlossningen har erfarenhet av våldsamma upplevelser. Ändå är det alltid viktigt att undersöka de individuella orsakerna till att en kvinna upplever ett trauma under graviditet och förlossning, och det är viktigt att fråga din patient om våld i nära relation.

Särskilt barnmorskor har möjlighet att observera icke-fysiska tecken på våld, eftersom de har nära och fortlöpande kontakt med patienter under mödra- och förlossningsvården, vilket ofta ger dem en djupare förståelse för familjens dynamik.

Möjliga indikatorer som observerats inom obstetrik

- Missade möten och bristande följsamhet av behandling
- Frekventa besök inom olika delar av hälso- och sjukvården eller sen att söka medicinsk behandling/råd
- Överlägsen eller överbeskyddande partner som alltid är närvarande
- Skador i olika stadier av läkning eller som inte stämmer med den förklaring som ges
- Oönskad graviditet eller avbrytande av graviditeten
- Sexuellt överförbara infektioner (STI)
- Sexuell dysfunktion
- Gynekologiska problem
- Menstruationscykel eller fertilitetsproblem hos kvinnor
- Låg viktökning hos modern
- Känd historia av övergrepp i ursprungsfamiljen
- Känsломässig stress, t.ex. ångest, obeslutsamhet och fientlighet
- Psykosomatiska besvär
- Sömn- och ätstörningar (t.ex. anorexi, bulimi, hetsätning)
- Depression/prenatal depression
- Social isolering/ingen tillgång till transporter eller pengar

----

Finn mer information om **indikatorer** i [Modul 2](#).

Möjliga indikatorer relaterat till beteenden hos patienten

- Rastlöshet, nervositet, rädsla och smärta (speciellt i samband med vaginal undersökning)
- Självskada eller självmordsförsök
- Otillräcklig/försenad mödravård
- Frekventa sjukhus- eller klinikbesök, särskilt när de uppvisar olika eller oförklarliga skador eller symtom
- Närvaro av berättigat trauma med en förvirrande och motsägelsefull historia
- Kontinuerliga odefinierade hälsoproblem och oro som inte kan lugnas med hälsoförsäkring
- Svårigheter att följa hälsoråd, underlåtenhet att svara på föreskrivna behandlingar
- Missade möten
- Rädsla för fysisk kontakt
- Undergivent beteende/låg självkänsla
- Avslag på hembesök av socialsekreterare, familje- eller barnrådgivningspersonal
- Missbruk av droger
- Socialt tillbakadragen

Möjliga indikatorer relaterat till beteende hos partnern

- Kontrollerande partnerbeteenden: överbeskyddande/talar för kvinnan
- Den medföljande partnern är t.ex. nervös, på dåligt humör, aggressiv, impulsiv, arrogant, påstridig
- Drogmisbruk hos partnern

Möjliga indikatorer på våld i nära relation efter förlossningen

- Postpartum depression hos mamman
- Moderns död
- Svårigheter att knyta an till det nyfödda barnet
- Barn med låg födelsevikt/skada/död

Källor

Dessa kan du finna [här](#).

⁽¹⁾ Lawn RB, Koenen KC. Homicide is a leading cause of death for pregnant women in US. *BMJ*. 2022 Oct 19;379:o2499.

Illustration: Freepik